

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

SL ./ riksåklagaren ang. olaga integritetsintrång
(Svea hovrätts dom den 25 juli 2025 i mål B 8934-25)

Riksåklagaren har förelagts att inkomma med svarsskrivelse över överklagandet.

Inställning

Jag bestrider ändring av hovrättens dom. Jag motsätter mig inte att Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd beträffande huruvida spridningsrekvisitet är uppfyllt och om spridningen är ägnad att medföra allvarlig skada för den som bilden eller uppgiften rör.

Prövningstillstånd bör i sådant fall meddelas med utgångspunkt i vad hovrätten har funnit bevisat gällande aktuella uppgifters spridning och förhållandena i övrigt.

Bakgrund

SL, som var 15 år vid gärningen, åtalades vid tingsrätten för olaga integritetsintrång bestående i att han skulle ha filmat en pojke när denne blev utsatt för misshandel i en skola och därefter spridit filmen. I andra hand yrkade åklagaren ansvar för ofredande. I samma rättegång hade åklagaren även åtalat en annan pojke för misshandelsgärningen. Målsäganden framställde i rättegången skadeståndsyrkande mot de tilltalade och deras vårdnadshavare.

Tingsrätten, som dömde den medtilltalade för misshandelsgärningen, dömde SL för olaga integritetsintrång till påföljden 30 dagsböter. Tingsrätten bestämde att SL skulle utge skadestånd solidariskt med sina vårdnadshavare till målsäganden med skäliga 11 100 kr jämte yrkad ränta, varav 8 000 kr för kränkning och 3 100 kr för sveda och värk.

Gällande olaga integritetsintrång konstaterade tingsrätten att det var utrett att sammanlagt 8–10 personer i skolmatsalen hade haft möjlighet att se filmen, nämligen dels några kamrater till SL vid dennes bord, dels ett antal flickor som satt vid ett annat runt bord. Vidare var det utrett att SL hade skickat en redigerad film av händelsen till den medtilltalade, som även hörde till dem som

fått se filmen i matsalen. Tingsrätten, som noterade att det inte hade varit fråga om någon okontrollerad spridning, exempelvis genom att filmen lagts upp på sociala medier, bedömde ändå att det hade varit fråga om spridning till flera än ett fåtal personer, att spridningen utgjort ett intrång i målsägandens privatliv samt att spridningen varit ägnad att medföra allvarlig skada för honom i följd varav åtalet bifölls.

Hovrätten delade tingsrättens bedömning både såvitt gäller huruvida SL begått den åtalade gärningen, hur den ska rubriceras och valet av påföljd. Hovrätten ändrade inte heller storleken på det utdömda skadeståndet.

Överklagandet till Högsta domstolen

SL yrkar att Högsta domstolen ska ogilla åtalet för olaga integritetsintrång och befria honom från att utge skadestånd till målsäganden.

Som grund för prövningstillstånd har SL gjort gällande att det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen uttalar sig om vilka krav på spridning och vilken grad av integritetskänsligt innehåll på bild som bör uppställas för att det ska vara fråga om ett straffbart agerande. Avgöranden från hovrätterna pekar här i olika riktning med hänvisning till ett antal avgöranden (jfr. Svea hovrätts dom den 8 november 2024 i mål B 12451-24, Hovrätten för Västra Sveriges dom den 24 oktober 2022 i mål B 6854-21 och Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 24 maj 2023 i mål B 273-23).

Rättslig reglering

Allmänt om olaga integritetsintrång

Ansvar för olaga integritetsintrång regleras i 4 kap. 6 c § brottsbalken. I 6 d § regleras ansvar för grovt olaga integritetsintrång. Bestämmelserna trädde i kraft den 1 januari 2018 (se prop. 2016/17:222). Straffskalan för olaga integritetsintrång är böter eller fängelse i högst två år. För grovt olaga integritetsintrång är stadgat fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Straffbestämmelsen omfattar intrång i privatlivet som sker genom spridning av integritetskänsliga bilder och andra uppgifter. I 6 c § specificeras vilka bilder och andra uppgifter som anses vara så integritetskänsliga att spridningen kan bestraffas.

När det gäller spridning anges i förarbetena att det saknas tillräckliga skäl att kriminalisera uppgiftslämning som sker inom det som kan anses utgöra en liten krets. Det bör å andra sidan inte krävas att uppgifterna verkligen har nått ett stort antal personer. Det bör i stället räcka att uppgifterna har gjorts tillgängliga för fler än ett fåtal personer. I vilken mån dessa personer också har tillgodo-

gjort sig innehållet i uppgifterna torde inte påverka ansvarsfrågan. Den praxis som utvecklats kring brottet hets mot folkgrupp bör kunna vara vägledande (Se a. prop. s. 33 med hänvisning till rättsfallet "Uttalandena på bussen" NJA 1999 s. 702). Bestämmelsen är teknikneutral och omfattar således all spridning oavsett i vilken form den sker (A. prop. s. 34).

De bilder och uppgifter som omfattas av straffbestämmelsen är följande, nämligen 1) bilder på eller annan uppgift om någons sexualliv, 2) bild på eller annan uppgift om någons hälsotillstånd, 3) bild på eller annan uppgift om att någon utsatts för ett brott som innefattar ett angrepp mot person, frihet eller frid, 4) bild på någon som befinner sig i en mycket utsatt situation, eller 5) bild på någons helt eller delvis nakna kropp.

När det gäller punkten 3) ovan, som här främst är av intresse, tar den sikte på att skydda brottsoffer. Det kan för övrigt noteras att det står *utsatts* och inte *utsätts*, vilket rimligen betyder att den brottsliga gärningen inte behöver pågå medan den dokumenteras utan att det även kan vara fråga om att exempelvis i efterhand ta bilder på den som har blivit utsatt för ett sådant brott som anges. Bestämmelsen tar särskilt sikte på offer för sexualbrott, våldsbrott och andra integritetskränkande brott. I förarbetena anges att en särskild företeelse som uppmärksammas är att en person utsätts för en misshandel eller något annat övergrepp samtidigt som brottet filmas av bekanta till förövaren för att sedan spridas via internet (Se a. prop. s. 36).

En vidare förutsättning för straffansvar är att spridningen är ägnad att medföra allvarlig skada för den som bilden eller uppgiften rör. Att spridningen ska vara ägnad att medföra allvarlig skada innebär att endast gärningar som typiskt sett orsakar skada, dvs. ett krav på s.k. abstrakt fara, av viss dignitet på den personliga integriteten omfattas av straffansvar. Med skada avses i detta sammanhang skada på privatlivet och den personliga integriteten. Genom att privata uppgifter sprids mot någons vilja, i strid med ett förtroende eller utan dennes giltiga samtycke sker det ett intrång i den personliga integriteten hos den person som uppgiften rör. Det kan beskrivas som en personlig förlust där något som var en del av den enskildes privata sfär går förlorat och blir tillgängligt för andra utom den enskildes kontroll. Graden av förlust beror på hur privat uppgiften var och hur starkt intresset var att behålla uppgiften utom andras räckhåll. Hur stort intrånget är beror även på uppgiftens spridning. Att uppgifter sprids till personer i den utsattes närhet, skolklass eller vänskapskrets kan öka känslan av intrång i privatlivet (Se a. prop. s. 38 f.).

Undantag från straffansvar gäller enligt 6 c § andra stycket i det fall som gärningen med hänsyn till syftet och övriga omständigheter var försvarlig. Detta undantag har tillkommit för att åstadkomma balans mellan skyddet för den personliga integriteten och yttrandefriheten samt för att tillgodose de krav på proportionalitet som gäller vid inskränkningar i grundläggande fri- och

rättigheter enligt regeringsformen och Europakonventionen. Prövningen av om gärningen var försvarlig ska göras utifrån en helhetsbedömning av omständigheterna i det enskilda fallet (Se a. prop. s. 41).

I författningskommentaren anges att det i subjektivt hänseende krävs uppsåt för samtliga brottsrekvisit (Se a. prop. s. 96). Uppsåt ska föreligga i förhållande till spridning och till att brottsoffret inte samtyckt till spridningen. Gärningsmannens uppsåt behöver inte omfatta att bilden eller uppgifterna är sådana som avses i bestämmelsen eller att spridningen varit ägnad att medföra allvarlig skada för brottsoffret. Det är tillräckligt att gärningsmannen har haft uppsåt i förhållande till de faktiska omständigheter som ligger till grund för bedömningen. Den som av vårdslöshet eller oaktsamhet sprider integritetskänsliga bilder eller uppgifter blir inte straffansvarig (Se Bäcklund, A. m.fl., Brottsbalken, En kommentar, 4 kap. 6 c §, Elektroniska versionen, utgåva 2025).

Vidare bör nämnas att olaga integritetsintrång, i likhet med hets mot folkgrupp och förtal, inte anses vara ett s.k. perdurerande brott, dvs. brottet avslutas samtidigt som, eller i nära anslutning till, att det fullbordas, vilket sker när en uppgift väl är lämnad eller tillgängliggjord (se rättsfallet ”Bilderna som låg kvar” NJA 2020 s. 917).

Praxis gällande kravet på spridning av uppgifterna

I rättsfallet ”Uttalandena på bussen” NJA 1999 s. 702 var det fråga om uttalanden som hade fällts på en buss. Högsta domstolen angav beträffande muntliga uttalanden att det torde vara tillräckligt att uttalandet fälldes inför en folksamling på ett sätt som gjort det ägnat att uppfattas av denna. I det aktuella fallet fann Högsta domstolen utrett att den tilltalade insett att hans uttalanden skulle höras av fyra personer samt att det inte var visat att uttalandena hade uppfattats eller kunnat uppfattas av flera personer. Mot bakgrund härav ogillade Högsta domstolen åtalet för hets mot folkgrupp.

Ett avgörande som rör olaga integritetsintrång är ”Instagrambilden” NJA 2020 s. 273. En bild på en 17-åring i berusat tillstånd som hänger över en toalettstol efter att ha kräpts med tillhörande text ”När man inte rört drickan och inte kan betala för sin egen dricka. Skandal. (Länk till målsägandens Instagramkonto)” och vilken tillgängliggjorts på Instagram under i vart fall 3-4 timmar på tilltalads konto, vilket haft omkring 500 följare, bedömdes som olaga integritetsintrång. Högsta domstolen noterade vidare att ett sådant tillgängliggörande kan innebära att bilden blir kvar på internet under lång tid eller sprids vidare på annat sätt.

I Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 24 maj 2023 i mål B 273-23 befanns en man skyldig till olaga integritetsintrång efter att ha skickat ett filmklipp på målsäganden, vars nakna kropp syntes när hon utförde en sexuell

handling, i en arbetsrelaterad gruppchatt till sex olika personer. Det framgick vidare av utredningen att mottagarna hade möjlighet att ladda ned klippet.

Ett annat avgörande är Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 2 december 2024 i mål B 4056-24 enligt vilken en man fälldes för olaga integritetsintrång efter att på en gruppchatt ha delat en bild på målsäganden, när hon var naken på underkroppen, med sex olika personer.

I Svea hovrätts dom den 16 maj 2025 i mål B 4106-25 hade en tilltalad skickat en av honom på Snapchat inspelad film, där han och målsäganden har sex, till fyra personer. Han ansågs ha avhänt sig kontrollen över filmen och spritt filmen till tillräckligt många för att spridning i lagens mening skulle anses ha ägt rum. Den tilltalade dömdes sålunda för olaga integritetsintrång.

Ett annat avgörande är Svea hovrätts dom den 8 november 2024 i mål B 12451-24. Den tilltalade hade visat en bild på målsägandens nakna överkropp, där målsägandens bröst syntes och de som kände denna kunde identifiera henne, för i vart fall fyra personer och skickat bilden till två personer. Hovrätten noterade att de fyra endast fått se bilden kortvarigt och med även beaktande av bildens karaktär ansågs vid en helhetsbedömning bilden inte ha spridits i sådan utsträckning som krävs för straffansvar. Hovrätten fastställde sålunda tingsrättens ogillande dom.

Ytterligare ett avgörande är Hovrätten för Västra Sveriges dom den 24 oktober 2022 i mål B 6854-21. Den tilltalade befanns ha gjort bilder på en mans blottade kön och uppgifter om dennes sexualliv tillgängliga för andra via meddelanden på Facebook, nämligen i ett fall för sex personer och i ett annat fall för två personer. Hovrätten bedömde att spridningen i båda fallen endast hade skett till ett fåtal personer och ogillade åtalet.

Skadestånd

Skadestånd för kränkning enligt 5 kap. 6 § skadeståndslagen (1972:207) kan enligt praxis utgå för olaga integritetsintrång. Brottsoffermyndigheten har tillerkänt en pojke, som var under 15 år, och som blev utsatt för misshandel av en jämnårig pojke och där händelsen filmades av flera ungdomar och filmerna sedan spreds via internet, ersättning med 5 000 kr (Ärende 494/2019). Enligt Brottsoffermyndighetens vägledning avseende kränkingsnivåer för skadehändelser som inträffat från och med den 1 juli 2022 anges en fördubbling mot tidigare nivåer för angivna typfall. Ett refererat fall rörde spridning av bild på en 14-årig flickas nakna bröst via Instagram på den skola där hon gick. Hon tillerkändes 10 000 kr av Brottsoffermyndigheten och som ny nivå anges sålunda 20 000 kr (Ärende 1500/2019).

Ersättning för sveda och värk regleras i 5 kap. 1 § första stycket 3 skadeståndslagen. Av lagrummet framgår att skadestånd till den som har tillfogats personskada omfattar bl.a. ersättning för fysiskt och psykiskt lidande av övergående natur (sveda och värk). Det är alltså fråga om det fysiska och psykiska lidande och obehag som den skadelidande fått utstå under läkningsprocessen (den akuta sjukdomstiden). Normerna för ersättningen framgår av s.k. hjälptabeller som för varje år fastställs av Trafikskadenämnden (Se cirkulär 2-2025, Bilaga 1).

Min bedömning

Genom hovrättens dom är det klarlagt att uppgifter i form bilder – en film – på när målsäganden blir utsatt för misshandel av en annan elev genom att bli nedslagen på den skola där han var elev har spridits till flera personer som också var elever på skolan. Filmen har sålunda visat målsäganden i en förödmjukande situation när han blir utsatt för brott mot sin person och en allvarlig kränkning. Det måste anses stå klart att spridning av filmen har varit ägnad att medföra allvarlig skada för målsäganden. Sammantaget har filmen enligt såväl tingsrättens som hovrättens bedömning blivit tillgängliggjord för i vart fall åtta personer. Det bör även noteras att SL därigenom även har skickat en redigerad film av händelsen till den person som åtalats för misshandeln. Härigenom har SL inte haft möjlighet att kontrollera det fortsatta händelseförloppet med risk för vidare spridning av filmen. Sammantaget anser jag att det har varit fråga om spridning av uppgifterna till fler än ett fåtal personer och att spridningen är ägnad att medföra allvarlig skada för målsäganden. Därmed har det varit riktigt att döma SL för olaga integritetsintrång.

När det gäller skadeståndet har tingsrätten och hovrätten enligt min uppfattning gjort en riktig bedömning när SL har tillerkänts 8 000 kr för kränkning för brottet olaga integritetsintrång, vilket är i överensstämmelse med praxis. Vidare får utredningen anses ha visat att SL haft ett dåligt mående i form av psykiskt lidande av övergående natur som haft sin grund i både misshandeln och det olaga integritetsintrånget och det har varit riktigt och skäligt att tillerkänna honom ersättning om 3 100 kr för sveda och värk.

Prövningstillstånd

Av 54 kap. 10 § rättegångsbalken följer att prövningstillstånd får meddelas endast om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen (prejudikatdispens) eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvillan förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag (extraordinär dispens).

För prejudikatdispens krävs att ett avgörande av Högsta domstolen får generell betydelse för bedömningen av framtida mål som innehåller liknande frågeställningar. Den enskildes intresse av att få till stånd en prövning i Högsta domstolen kan alltså inte föranleda prövningstillstånd på denna grund (Fitger, P., Rättegångsbalken, s. 54:26).

Jag kan konstatera att den spridning som det har varit fråga om i detta i mål med hänvisning till flera av ovan refererade avgöranden talar för att spridningsrekvisitet har varit uppfyllt i enlighet med domstolarnas bedömning. Samtidigt kan konstateras att det dock finns avgöranden där det varit fråga om spridning till ungefär motsvarande eller något färre antal personer där bedömningen blivit den motsatta. Detta talar i någon mån för att det kan finnas ett behov av vägledning i denna fråga. Jag motsätter mig därför inte att Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd. I sådant fall bör också belysas vilken betydelse det har för skaderekvisitet när det i den sammantagna spridningen har ingått att bilder eller filmer har spridits elektroniskt till enstaka person på ett sätt som främjar fortsatt spridning av dessa uppgifter. Samtidigt har jag inhämtat uppgifter inom Åklagarmyndigheten som talar för att frågeställningar kring spridningsrekvisitet dock sällan väcker frågor till myndighetens Utvecklingscentrum.

Om Högsta domstolen skulle komma att meddela prövningstillstånd bör ett partiellt sådant meddelas med utgångspunkt i vad hovrätten har funnit bevisat gällande spridningen av filmen och förhållandena i övrigt.

Bevisuppgift

Jag ber att få återkomma med bevisuppgift och mina synpunkter på målets fortsatta handläggning för det fall prövningstillstånd skulle komma att meddelas.

Eva Thunegard

Tord Edlund

Kopia till:

Utvecklingscentrum

Södra åklagarkammaren i Stockholm (AM-7645-25)

Kammaråklagaren Erik Olsson